Białystok, 18.07.2021

Prof. dr hab. n. med. Marcin Moniuszko
Klinika Alergologii i Chorób Wewnętrznych
Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku

Recenzja rozprawy doktorskiej pt:

Wpływ wybranych parametrów klinicznych i cech osobowości na wynik Testu Kontroli Astmy (ACT) u chorych na astmę

Autor: lek. Marek Przybyszowski

Praca doktorska lekarza Marka Przybyszowskiego powstała w oparciu o cykl następujących prac:

1. The role of questionnaires in the assessment of asthma control. Przybyszowski M, Bochenek G. Pneumonol Alergol Pol. 2015;83(3):220-8.

2. The influence of self-assessment of asthma control on the Asthma Control Test outcome. Przybyszowski M, Stachura T, Szafraniec K, Sladek K, Bochenek G. J Asthma. 2021 Apr;58(4):537-546. doi: 10.1080/02770903.2019.1708098.

3. The impact of clinical and psychological factors on asthma control: the experience of a single asthma center in Poland. Przybyszowski M, Pilinski R, Sliwka A, Polczyk R, Nowobilski R, Sladek K, Bochenek G. J Asthma. 2020 Nov 4:1-11. doi: 10.1080/02770903.2020.1841791.

4. Difficult-to-treat asthma and dysphagia in an adult patient with aberrant right subclavian artery. Przybyszowski M, Bochenek G, Pawlak S, Śliwka J, Pawlik W, Sładek K. Pol Arch Med Wewn. 2016 Mar 22;126(4):288-9.

Powstała w ten sposób praca jest świetnym przykładem rozpraw doktorskich stworzonych w oparciu o dorobek naukowy. Już we wstępie swojej recenzji chciałbym podkreślić bardzo wysoką wartość naukową i praktyczną prac włączonych do rozprawy doktorskiej oraz bardzo istotny wkład Doktoranta w ich powstanie.

Rozprawa składa się ze streszczenia (w języku polskim i angielskim), wstępu, spisu publikacji wchodzących w skład rozprawy doktorskiej, celów pracy, opisu metodologii, podsumowania wyników i wniosków, piśmiennictwa. Całość uzupełniają kopie opublikowanych prac. Należy dodać, że praca została bardzo starannie przygotowana pod względem edytorskim.

Wprowadzenie rozprawy doktorskiej jest syntetyczne i w bardzo klarowny sposób zarysowuje problematykę oceny kontroli astmy i determinujących ja czynników oraz przybliża czytelnikowi zasady wykorzystania testu kontroli astmy (ACT). Doktorant celnie identyfikuje takie problemy jak brak danych na temat oceny kompleksowego wpływu czynników klinicznych i psychologicznych na poziom kontroli astmy. To ważne i celne spostrzeżenie Doktoranta, gdyż astma należy do tych chorób, w których takie czynniki jak percepcja własnej choroby, a także wyobrażenia na temat jej istoty i leczenia są niezwykle istotne dla powodzenia terapii.

W oparciu o stan dotychczasowej wiedzy, Doktorant przedstawia szczegółowe cele swojej rozprawy. Doktorant postanowił między innymi ocenić różnicę w odpowiedziach na pierwsze cztery pytania testu kontroli astmy i odpowiedzi na pytanie 5. Tym samym Doktorant postanowił sprawdzić, czy samoocena kontroli astmy może istotnie wpływać na rzetelność całego kwestionariusza. Ponadto, Doktorant poddał szczegółowej wyniki odpowiedzi na pierwsze cztery pytania testu ACT, sprawdzając na ile uzyskane w ten sposób parametry

kliniczne pozwolą na wyodrębnienie określonych grup pacjentów. Innymi ważnymi celami Doktoranta stało się:

- określenie profilu chorych zawyżających i zaniżających samoocenę kontroli astmy

- określenie parametrów klinicznych ocenianych w ACT rozróżniających chorych z astma kontrolowaną i niekontrolowaną

- zidentyfikowanie klinicznych czynników ryzyka astmy niekontrolowanej ocenianej za pomocą ACT

- opisanie różnic psychologicznych pomiędzy pacjentami z astmą kontrolowana i niekontrolowaną;

Doktorant postawił sobie bardzo ambitne i trudne cele, ale trzeba przyznać, że ich realizację przeprowadził z rozmachem i konsekwencją. Do swoich badań zrekrutował kilkuset pacjentów z astmą, co budzi uznanie zważywszy na szeroki zakres działań badawczych podejmowanych w przypadku każdego z pacjentów.

W kolejnej części rozprawy Doktorant w bardzo przejrzysty sposób przedstawił najważniejsze rezultaty swoich badań oraz wynikające z nich wnioski. Doktorant w obu etapach swojego badania wykazał występowanie niekontrolowanej astmy u ponad 40% pacjentów. To bardzo ważna informacja, potwierdzająca, że zjawisko braku kontroli astmy nie jest jedynie odległym, znanym wyłącznie ze światowego piśmiennictwa problemem, ale rzeczywistością i codziennością blisko połowy polskich pacjentów. Doktorant wykazał także, że to właśnie pytanie piąte testu ACT dotyczące samooceny kontroli astmy, w odróżnieniu od czterech poprzedzających je pytań dotyczących aspektów klinicznych, najsłabiej koreluje z ogólnym wynikiem testu. Ponadto Doktorant wykazał bardzo ciekawą i niezwykle ważną z punktu widzenia praktycznego zależność polegającą na skłonności do zawyżania samooceny kontroli astmy u chorych z rzeczywistą złą kontrolą choroby i odwrotnie - tendencji do zaniżania swojej oceny kontroli choroby u pacjentów z astmą obiektywnie dobrze kontrolowaną. Doktorant wykazał ponadto obecność istotnej zależności pomiędzy brakiem kontroli astmy (według testu ACT) a historią zaostrzeń astmy oraz koniecznością stosowania wysokich dawek glikokortykosteroidów wziewnych. Co ważne, Doktorant opisał szereg cech psychologicznych charakteryzujących pacjentów z niekontrolowaną astmą między innymi takich jak gorsza akceptacja choroby oraz większa skłonność do psychopatologii.

Jeszcze raz warto podkreślić, żę na wyróżnienie i pochwałę zasługuje tak kompleksowe podejście do problematyki kontroli astmy i uwzględnienie istotnego wpływu czynników psychologicznych na stopień kontroli tej choroby. Doktorantowi i Promotor pracy należą się gratulacje za podjęcie tematyki, która niestety przez sporą część środowiska lekarskiego i naukowego zajmującego się astmą traktowana jest zbyt powierzchownie. Wyniki prac Doktoranta rzucają nie tylko nowe światło na nasze rozumienie istoty kontroli astmy, ale pozwalają też w bardziej świadomy i krytyczny sposób korzystać z używanego na całym świecie testu kontroli astmy. Oczywiście, większość lekarzy leczących pacjentów z astmą zdaje sobie sprawę z szeregu istotnych czynników, w tym psychologicznych, wpływających na powodzenie terapii. Tym niemniej, to co potwierdza intuicja i doświadczenie nie zawsze jest

możliwe do zweryfikowania z danymi zagregowanymi, tym bardziej, pochodzącymi z obszaru własnego kraju i środowiska. I dlatego prace Doktoranta mają tak dużą wartość praktyczną, sprawiają, że używanie testu kontroli astmy - ze świadomością dokonanych przez niego odkryć – nabiera szeregu nowych znaczeń. Tym samym, również wartość edukacyjna pracy doktorskiej lekarza Marka Przybyszowskiego pozostaje nie do przecenienia.

Uznanie budzi także znaczący udział merytoryczny Doktoranta we wszystkich recenzowanych pracach, które bez wyjątku ukazały się w czasopismach naukowych indeksowanych w bazach międzynarodowych. Dowodem istotnego wkładu Doktoranta w powstanie prac tworzących rozprawę doktorską jest także umiejscowienie nazwiska Doktoranta na pierwszym miejscu listy autorów w każdej z czterech publikacji tworzących cykl prac składających się na rozprawę doktorską.

Z przyjemnością stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska lek. Marka Przybyszowskiego pt. „Wpływ wybranych parametrów klinicznych i cech osobowości na wynik Testu Kontroli Astmy (ACT) u chorych na astmę" powstała na bazie cyklu opisanych powyżej publikacji zasługuje na wysoką ocenę ze względu na wysoki poziom naukowy, bardzo istotne znaczenie kliniczne, a także umiejętne i dojrzałe przedstawienie i przedyskutowanie uzyskanych wyników. Praca spełnia wszystkie określone obecnie obowiązującymi przepisami wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Podsumowując, zwracam się do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Uniwersytetu Jagiellońskiego o dopuszczenie lek. Marka Przybyszowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Signed by /
Podpisano przez:

Marcin Moniuszko

Date / Data:
2021-07-19
01:50